

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

«آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب»

تصویب نامه شماره ۱۸۲۴۱/ت ۷۱ ه هیات وزیران

۱۳۷۳/۳/۱۶

ماده ۱ - عبارات و اصطلاحاتی که در این آیین نامه بکار رفته دارای معانی زیر می باشد:

۱ - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

۲ - شورای عالی: شورای عالی حفاظت محیط زیست.

۳ - آلودگی آب: تغییر مواد محلول یا معلق یا تغییر درج حرارت و دیگر خواص فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیکی آب در حدی که آن را برای مصرفی که برای آن مقرر است مضر یا غیر مفید سازد.

۴ - مواد آلوده کننده آب (آلوده کننده): هر گونه منبعی که فعالیت یا بهره برداری از آن موجب آلودگی آب می شود که شامل منابع صنعتی، معدنی، کشاورزی و دامداری، شهری و خانگی، خدماتی و درمانی و متفرقه می باشد.

۵ - منابع مولد آلودگی آب (منابع آلوده کننده): هر گونه منبعی که فعالیت یا بهره برداری از آن موجب آلودگی آب می شود که شامل منابع صنعتی، معدنی، کشاورزی و دامداری، شهری و خانگی، خدماتی و درمانی و متفرقه می باشد.

۶ - فاضلاب: هر نوع ماده مایع زاید حاصل از فعالیتهای صنعتی یا کشاورزی و دامداری یا شهری، بیمارستانی و آزمایشگاهی و خانگی که به آب یا خاک تخلیه گردد.

۷ - مواد زاید جامد: هر گونه ماده جامدی که عرفاً زاید محسوب می شود مانند زباله، خاک کوبه، خاکستر، جسد حیوانات، ضایعات مراکز شهری و صنعتی و زواید حاصل از تصفیه، اعم از شیمیایی و بیولوژیک و همچنین فضولات انسانی و حیوانی و مواد زاید بیمارستانها و غیره.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

۸ - آبهای پذیرنده: کلیه آبهای سطحی و زیرزمینی از جمله قنات، چاهها و سفره آبهای زیرزمینی و چشمهها و نیز دریاها، دریاچهها، رودخانهها و نهرها و تالابها و آبگیرها و برکهها که فاضلاب و مواد زاید جامد به آنها تخلیه شده یا در آنها نفوذ می کند.

۹ - آبهای ایران: کلیه آبهای داخلی و ساحلی و دریای سرزمینی که تحت حاکمیت دولت جمهوری اسلامی ایران قرار دارد.

۱۰ - رقیق کردن: کاهش غلظت مواد آلوده کننده در فاضلاب از طریق اختلاط با آب یا آب پذیرنده.

۱۱ - وسایل و روشهای مناسب: مناسبترین وسایل یا روشهایی که استفاده آن با توجه به شرایط محلی، درجه پیشرفت و امکانات علمی و فنی و هزینههای مربوط، رفع یا کاهش مؤثر آلوده کنندهها را امکان پذیر می سازد.

۱۲ - میزان و معیار (استاندارد): حدود مجاز و مشخصات ویژه ای که با توجه به اصول حفاظت و بهسازی محیط زیست برای آلوده کنندهها و جلوگیری از آلودگی آب تعیین می شود.

۱۳ - مسئول: شخص حقیقی که اداره یا تصدی منابع مواد آلودگی از قبیل کارخانجات، کارگاهها و سایر تأسیسات صنعتی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر به عهده داشته یا شخصاً به طرق مختلف عامل ایجاد آلودگی است.

۱۴ - مواد زاید سمی و خطرناک: هر نوع ماده زاید آلوده کننده یا ترکیبی از مواد و ضایعاتی که دارای قدرت صدمه و آسیب زیاد به سلامت انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان بوده یا بر اثر تماس و تکرار دارای عوارض سوء در آنها باشد و قابلیت آلوده ساختن آب را دارد.

ماده ۲ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی آب را فراهم نماید ممنوع است.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

ماده ۳ - سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، کشاورزی، جهاد سازندگی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی و سای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط حسب مورد نسبت به بررسی و شناسایی کیفیت آبهای ایران از لحاظ آلودگی اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد آبهای مشروب از مرحله آبگیر طبق قوانین و مقررات خود عمل می‌نماید.

تبصره ۲ - در مورد آلودگی آبهای دریاها و دریاچه‌ها همچنین رودخانه‌های مرزی با مواد نفتی به موجب قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی بامواد نفتی عمل خواهد شد.

ماده ۴ - سازمان موظف است نسبت به شناسایی منابع مختلف مولد آلودگی آب به طریق مقتضی اقدام نماید. مسئولین موظفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز "رادر صورت درخواست در اختیار سازمان قرار دهند.

تبصره ۱ - وزارتخانه‌های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشاورزی، نیرو، صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات و جهاد سازندگی و حسب مورد سایر مؤسسات ذیربط همکاری لازم را با سازمان در اجرای مفاد این ماده معمول خواهند داشت.

تبصره ۲ - اطلاعات و مدارکی که جنبه محرمانه دارد و توسط مسئولین در اختیار سازمان گذارده می‌شود محرمانه تلقی شده و جز در موارد قانونی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

ماده ۵ - استانداردهای مربوط به آلودگی آب با ذکر روشهای سنجش و سایر مقررات مربوط توسط سازمان و با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۳) این آیین‌نامه تهیه و به مورد اجرا گذارده می‌شود.

تبصره - در مورد مقررات مربوط به تخلیه هر نوع فاضلاب به شبکه عمومی فاضلاب شهر و جمع‌آوری، نگهداری و حمل و دفع مواد زاید جامد کمیسیون دائمی متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت، درمان و

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

آموزش پزشکی، کشور، صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات و سازمان حفاظت محیط زیست و سایر سازمان‌های
مسئول آب

و فاضلاب شهری در وزارت کشور تشکیل و تصمیمات اتخاذ شده به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۶ - طبقه‌بندی کلی آبهای پذیرنده اعم از سطحی و زیرزمینی و دریاچه‌ها ساحلی با توجه به قدرت جذب و
تصفیه طبیعی آلوده‌کننده‌ها بر حسب اولویتها و به تدریج توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در
ماده (۳) این آیین‌نامه تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۷ - سازمان موظف است طبق برنامه پیش‌بینی شده از فاضلاب و مواد زاید جامد منابع آلوده‌کننده نمونه‌برداری و
نوع و میزان آلودگی هر یک از این منابع را مشخص نماید. در صورتی که شدت آلودگی هر یک از منابع آلوده‌کننده
بیش از استانداردهای موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه باشد سازمان مراتب را کتباً به مسئول مربوط اخطار خواهد نمود
که در رفع آلودگی اقدام نماید. در این اخطاریه نوع آلودگی و میزان آن و همچنین مهلت رفع آلودگی که متناسب با
امکانات تعیین می‌گردد صریحاً قید خواهد شد.

تبصره - در مورد شهرکها و مجتمع‌های صنعتی که دارای سیستم فاضلاب عمومی هستند از فاضلاب عمومی شهرکها
و مجتمع‌های صنعتی و غیر صنعتی که دارای سیستم فاضلاب عمومی هستند از فاضلاب عمومی شهرکها و مجتمع‌های
صنعتی و غیر صنعتی نمونه‌برداری شده و اقدامات لازم برای رفع آلودگی بامسئولیت شرکت و مجتمع به عمل خواهد
آمد. در مواردی که واحدهای مستقر در این شهرکها و مجتمع‌ها فاضلاب صنعتی حاوی مواد مسموم

فلزات سنگین داشته باشند و از طریق سیستم فاضلاب عمومی قابل کنترل نباشد بنا به تشخیص سازمان حفاظت
محیط‌زیست واحد مزبور موظف به ایجاد تصفیه خواهد بود.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

ماده ۸ - مسئولین مکلفند ظرف مهلت مذکور در اختاریه نسبت به رفع آلودگی در حد استاندارد اقدام کنند در غیر این صورت بر اساس ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از فعالیت با بهره برداری منبع مربوط تا رفع آلودگی جلوگیری خواهد شد.

ماده ۹ - در صورتی که مسئول منبع آلوده کننده با دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اختاریه رفع آلودگی عملی نمی باشد، سازمان می تواند مهلت اضافی مناسب برای این گونه منابع قایل شود مشروط بر این که ادامه فعالیت این منابع خطرات جدی برای سلامت انسان و سایر موجودات زنده در بر نداشته باشد.

ماده ۱۰ - سازمان در اجرای وظایف قانونی خود مجاز است هر یک از منابع آلوده کننده را توسط مأمورین خود مورد بازرسی قرار دهد، در صورتی که بازرسی هر یک از منابع به موجب قوانین دیگر مستلزم کسب اجازه از دادستان باشد نسبت به اخذ نمایندگی دادستان اقدام خواهد شد.

ماده ۱۱ - وزارتخانه های صنایع، صنایع سنگین، کشور، کشاورزی و جهاد سازندگی هنگام صدور مجوز احداث و توسعه واحدها و مجتمع های صنعتی - معدنی - کشاورزی - دامداری - مرغداری و کشتارگاه یا سایر مراجع صدور مجوز واحدها و مجتمع های فوق الذکر موظفند استانداردها و مقررات لازم الرعایه موضوع ماده (۵) این آیین نامه را به متقاضیان ابلاغ نمایند. صدور پروانه بهره برداری از واحدهای مذکور موکول به رعایت استانداردها و مقررات فوق الذکر است.

ماده ۱۲ - مراجع مربوط، رونوشت پروانه تأسیس و بهره برداری صادر شده برای واحدهای مذکور در ماده (۱۱) را به سازمان ارسال خواهند داشت.

ماده ۱۳ - وزارتخانه های مسکن و شهرسازی، کشور و شهرداریها و سازمانها و واحدهای تابع آنها حسب مورد هنگام تهیه طرح های جامع و هادی شهرها، شهرکها و مجتمع های مسکونی و بهداشتی و شهرداریها موقع صدور پروانه در شهرها، استانداردها و مقررات موضوع ماده (۵) این آیین نامه را باید به اطلاع طراحان و مجریان مربوط برسانند.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

ماده ۱۴ - تخلیه و پخش فاضلاب یا هر نوع ماده آلوده کننده از منابع متفرقه به آبهای پذیرنده به میزان بیش از حد استاندارد ممنوع است. انواع و طبقه بندی منابع آلوده کننده و متفرقه توسط سازمان و یا همکاری وزارتخانه ها و مؤسسات ذیربط تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵ - در مواردی که سازمان بنابر دلایل کافی تشخیص دهد کاهش یا از بین بردن آلودگی ناشی از منابع آلوده کننده موجود از طرق دیگر به جز انتقال آنها به نقاط مناسب امکان پذیر نمی باشد، طراحی در این مورد با همکاری وزارتخانه های کشاورزی، جهاد سازندگی، صنایع، مسکن و شهرسازی، نیرو و کار و امور اجتماعی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۱۶ - سازمان مجاز است در مواقعی که ضرورت ایجاب نماید استفاده از وسایل و روشهای مناسب را برای منابع متفرقه برقرار نماید.

ماده ۱۷ - رقیق کردن در مرحله تخلیه به عنوان تصفیه ممنوع است مگر در موارد خاصی که به تشخیص سازمان خطرات آلودگی محیط زیست را در نداشته باشد.

ماده ۱۸ - مسئولین مکلفند تدابیری اتخاذ نمایند تا در مواقع اضطراری که تصفیه فاضلابها به هر علتی متوقف می شود از تخلیه مستقیم فاضلاب به آبهای پذیرنده خودداری نمایند.

ماده ۱۹ - در مواردی که به استناد ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و تبصره آن دستور ممانعت از کار و فعالیت کارخانه با کارگاهی صادر می شود، مراتب به دادستان حوزه قضایی مربوط برای صدور دستورهای لازم اعلام می شود.

ماده ۲۰ - سازمان به منظور پیشگیری از آلودگی آب و تشویق کلیه مسئولین منابع آلوده کننده به رفع آلودگی و ایجاد انگیزه برای یافتن وسایل و روشهای مناسب و تحقیق در این زمینه تدابیر لازم را اتخاذ و به مورد اجرا خواهند گذاشت.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نفت

اداره کل بهداشت، ایمنی، محیط زیست و پدافند غیرعامل

قوانین و الزامات زیست محیطی مرتبط با صنعت نفت

ماده ۲۱ - تشریفات ابلاغ اخطار به توسط سازمان به مسئولین منابع آلوده کننده تابع قانون آیین دادرسی مدنی می باشد.

ماده ۲۲ - چنانچه تخلف از مقررات این آیین نامه موجب ورود هر گونه خسارت به محیط زیست آبزیان و منابع طبیعی شود، دادگاه حسب درخواست سازمان، مسئولین را به پرداخت و جبران خسارت وارد شده محکوم خواهد کرد. آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (موضوع تصویب نامه شماره ۹۰۳۰۲ مورخ ۱۳۶۴.۹.۲۸) لغو می شود.

حسن حبیبی - معاون اول رئیس جمهور

منبع: سایت مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

لینک: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/115300>